

I FEEL
SLOVENIA

TURISTIČNA DESTINACIJA
RAČE – FRAM

*Prehajalne in pohodne poti
po zelenem Pohorju*

Planica nad Framom

DESTINACIJA ZA ROMANTIKE

Samotna, tiha pohorska vasica, kjer so hiše razpršene kot jata plahih jerebic...
Svež zrak. Prelepi pogledi. Čudovite barve. Domača, dobra hrana, ... nepozabni trenutki.

DESTINACIJA ZA IZLETNIKE

Cerkev Sv. Ane v Framu. Pavčkova kapela na Planici. 300 let stara Vešnerjeva hiša je etnološki spomenik, ki priča o načinu življenja skozi čas. Zeliščni vrt, domači pridelki, bogata flora in favna.

DESTINACIJA ZA ŠOLARJE

Pohorski gozdovi, planjave in vode nudijo zavetje srnam, jelenom, gamsom, zajcem, divjim petelinom, ... Potnikov kostanj z obsegom debla 800 cm in 10 m višine je zavarovan dendrološki spomenik in sodi med najdebelejše prave kostanje v Sloveniji. Potnikova smreka je dendrološka posebnost, raste na marmorni plošči, nad potokom, z obsegom debla 240 cm in višino 35m.

DESTINACIJA ZA GURMANE

Pohorski pisker je vrsta enolončnice, v kateri so združene rastline, značilne za Pohorske kraje (krompir, korenje, zelje, por, ješprenj, pira, gobe). Lahko je mesni ali ne, odločitev je vaša. To jed naših babic pozna vse več ljudi in mnogi prisegajo, da boljše enolončnice še niso poskusili. Ajdovi žganci z gobovo juho, kruh iz krušne peči, bunka, meso iz tunke, zaseka, sirova in orehova gibanica, ... vse poslastice za prave gurmane.

Planica nad Framom

1. Izletniška ekološka kmetija Uranjek "Pri Baronu"
 Planica 6, 2313 Fram
 T: 02 601 44 51, 051 317 104
 E: info@pribaronu.si ▪ I: www.pribaronu.si
Odpiralni čas:
 ponedeljek - petek: po dogovoru,
 sobota - nedelja: od 12. do 22. ure

2. Turistična kmetija Štern "Pri Kovačniku"
 Planica 2, 2313 Fram
 T: 02 601 54 00, 041 878 474
 E: info@kovacnik.com ▪ I: www.kovacnik.com
Odpiralni čas:
 ▪ nastanitveni gosti: celo leto
 ▪ izletniški gosti: sobota – nedelja: od 12. do 22. ure, ostale dni po dogovoru

3. Izletniška kmetija Kobalej "Pri Bauhnikih"
 Planica 34, 2313 Fram
 T: 02 803 45 50, 040 801 299
Odpiralni čas:
 petek - nedelja: po dogovoru

■ **Oddaljenost od nekaterih slovenskih krajev:** Maribor: 18 km ▪ Ptuj: 25 km ▪ Celje: 45 km ▪ Murska Sobota: 67 km ▪ Novo mesto: 108 km
 Ljubljana: 115 km ▪ Kranj: 128 km ▪ Nova Gorica: 209 km ▪ Koper: 224 km

■ **Izhodišče:** Lovski dom (670 m n. v.) ▪ Cerkev sv. Križa (695 m n. v.) ▪ Potnikova smreka (650 m n. v.) ▪ Potnikov pravi kostanj (695 m n. v.)
 Vešnerjeva jama (725 m n. v.) ▪ Vešnerjeva domačija (755 m n. v.)

*J*e že tako, da ob omembi Planice skoraj vsakemu Slovincu najprej pridejo na misel skakalnice pod Poncami in svetovni rekordi, pospremljeni z bolj ali manj pristnimi rajanji. Vendar pa obstaja tudi druga Planica, manj bučna, pompozna in razvpita. Pravzaprav je »bučen« le pod njo ležeč Fram, pa še ta zgolj zaradi tradicije pridelave izredno kakovostnega bučnega olja. Fram je bil nekoč zaradi številnih mlinov in žag ter seveda oljarn precej živahen kraj na stičišču Pohorja in Dravskega polja. V najboljših časih se je na potokih Framskega Pohorja, predvsem pa na Framskem potoku, ki teče pod Planico, vrtelo nad 90 vodnih koles.

Pohorje je prastara trdnjava slovenstva in svobodoljubja. Tako je bilo tudi ob koncu druge svetovne vojne. Planica nad Framom se je v tem času razvila v eno izmed pohorskih središč osvobodilnega gibanja. 24. septembra 1944 so zagorele njene domačije.

Danes je Planica idilična pohorska vasica z izjemnimi naravnimi danostmi in pristno domačnostjo. Tukaj zlahka pozabite na skrbi vsakdanjika ter se naučite lepote in posebnosti, ki jih ponuja umirjeno življenje na slovenskem podeželju. Vas šteje okoli 150 prebivalcev. Domala vse družine, katerih posamezniki hodijo tudi v službe, se preživljajo s kmetijstvom, v glavnem z živinorejo in gozdarstvom. Planica je poznana tudi po dobro obiskanih turističnih kmetijah. Ena se ponaša s pravim zakladom – prelepim zeliščnim vrtom, na drugi lahko preživite tudi čisto ta prave počitnice! Na vseh pa vam bodo postregli z okusno, domačo hrano. Naša Planica se nahaja na jugovzhodni strani Pohorja in leži na nadmorski višini od 600 do 900 m.

1

Lovski dom

NMV 670 m

Dom med drevesi

*Izhodiščna točka pred **lovskim domom** nudi izhodišče v pravem pomenu te besede. Opremljena s kašipoti in parkiriščem daje slutiti, da je pred popotnikom dan, poln prelepih doživetij.*

Pred desetletji je bila v tem domu **osnovna šola**, zgradili so jo leta 1904. Prvi učitelj je bil **Ignac Škrbinšek**, ki je bil sadjar. Vsak učenec, ki je končal šolo, je od njega dobil sadiko sadnega drevesa.

Za kraj je veliko pomenil, ker je prinesel veliko število sort jabolk in hrušk. Zadnji učitelj je bil **Ivo Jošt**, ki je v kraj prinesel **prvo televizijo**.

Zaradi pomanjkanja otrok so šolo kasneje ukinili in stavbo so dobili lovci, ki so jo uredili v večnamenske prostore. Tudi tukaj ne gre brez markantnega drevesa – tokrat je to lipa z obsegom debla **322 cm** in višino **26 m**, ki s svojimi merami sodi med večje lipe pri nas.

2

Cerkev Sv. Križa

NMV 695 m

Planiški sakralni biser

Vrnemo se na asfaltno cesto in po krajšem spustu pridemo do avtobusnega postajališča, ob katerem stoji turistična tabla Planica, ki vas predstavlja v obliki zemljevida, na njem pa so prikazane tudi nekatere znamenitosti.

Nadaljujemo navkreber in ob uživanju v čudovitih razgledih bomo presenečeni obstali pred **cerkvijo Sv. Križa** (točka 2, NMV 695 m),

Najstarejši del te podružne cerkve je prvotna **kapela sv. Duha**, ki je bila

zgrajena pred letom 1679 in je ohranjena v današnji zakristiji. Ostalo stavbo so zgradili leta **1816** in jo leta **1882** obnovili. Cerkev je enoladijski prostor z oltarnim zaključkom, ob stranski steni je prislonen zvonik, skozenj vodi vhod v polkrožno kapelo. Notranjščina cerkve je obokana. Cerkev je uvrščena med nepremično kulturno dediščino, točneje med sakralno stavbno dediščino.

Svete maše v cerkvi so vsako **prvo nedeljo v mesecu** ob 14. uri. **Zadnjo**

nedeljo v aprilu tradicionalno postavljajo majsko drevo, **prvo nedeljo v septembru** pa je žegnanje ob 10. uri in družabno srečanje.

Cerkev z okolico je lepo vzdrževana. A ni le cerkev tista, ki pritegne pogled. Ob njej namreč rastejo tri večje lipe, ki so dendrološki naravni spomenik.

Najdebelejša ima obseg debla **291 cm** in je visoka **15 m**. Klopi pod lipami so kot nalašč za počitek.

3

Potnikova smreka

NMV 650 m

Smreka je objela potok

*P*o cesti se vrnemo do zadnjega križišča, kjer nas kažipot usmeri na stezo, ki vodi navzdol v grapo, po kateri teče potoček. Ob njegovem bregu se nekaj časa spuščamo, dokler presenečeni ne obstrmimo pred majhnim čudežem narave - **Potnikovo smreko** (točka 3, NMV 650 m). Seveda je takšna zanimivost zavarovana kot dendrološki naravni spomenik.

V neposredni bližini smreke najdemo tudi ostanke opuščene **kamnoloma marmorja**, ki spada med geološke

naravne vrednote. Potnikova smreka je ime dobila po bližnji domačiji. Njene dimenzije niso nič nenavadnega ali izjemnega. Premer debla v prsni višini je **90 cm**, visoka je **38 m**. Takih in debelejših smrek je na Pohorju mnogo. Posebnost predstavlja njeno rastišče; vzknila je na mostičku nad potokom, svoje korenine pa razširila na oba bregova. Prav poseben je tudi mostiček. Narejen je iz belega, debelozrnatega marmorja. V preteklosti so ga domačini pogosto uporabljali kot **gradbeni in**

okrasni kamen. Njegovo lepoto so poznali že stari Rimljani, saj ga lahko občudujemo na nekropoli v Šempetru in Orfejevem spomeniku na Ptuju. Na primarnem mestu ga lahko opazujemo tudi v opuščnem kamnolomu, v neposredni bližini lokacije, kjer se nahajamo. Preko mostička, na katerem danes raste smreka, je nekdaj potekala transportna pot iz kamnoloma. Sčasoma se je na tem mestu nabralo dovolj organske snovi, dovolj je bilo tudi vlage, da je na mostičku vzknila smreka.

Potnikov pravi kostanj

NMV 695 m

Dendrološki spomenik

*Po isti poti se vrnemo do makadamske ceste in po njej navzdol kmalu prispemo do asfaltne ceste. Na njenem ostrem ovinku gremo desno in po nekaj zavojih prijetne hoje pridemo do **Potnikove domačije**. Tik ob njej stoji **Potnikov pravi kostanj** – dendrološki naravni spomenik državnega pomena (točka 4, NMV 695 m). Če bomo tega orjaka želeli objeti, bomo potrebovali kar nekaj pomočnikov.*

Potnikov pravi kostanj sodi med najdebelejše prave kostanje na Pohorju in tudi v Sloveniji. Meritev obsega debla je v letu 2007 pokazala natančno **900 cm**. V bližini raste še en pravi kostanj (z obsegom debla **551 cm**).

Za Potnikova kostanja pravimo, da sta **hišni drevesi**. Hišna drevesa so sadili v sklopu domačij, v neposredni bližini poslopij. Drevesa so bila sajena za varstvo pred vetrom, soncem in strelo, poleg tega drevesa nudijo **steljo, čebeljo pašo, čaj** (lipa), **plodove** (kostanj) in **veje** za okras (tisa in bodika). Vzgjajalo, negovalo in z njimi raslo je več rodov lastnikov. Hišna drevesa so dosegla v mnogih primerih izjemne dimenzije. Zaradi tega ne preseneča dejstvo, da je med vsemi slovenskimi popisanimi debelimi drevesi in drevesnimi naravnimi vrednotami daleč največ hišnih dreves, še posebej, če sem prištejemo tudi drevesa, sajena ob cerkvah in gradovih. Potnikova prava

kostanja sta že preživela hude čase udare strele, lome v neurjih in zaradi teže snega ter poškodbe korenin ob gradnji ceste. Posledica je njihovo današnje stanje, razbrazdana, bulasta in votla debla, deli krošnje, ki se sušijo in znaki okužb z glivami. Po drugi strani pa oba mladostno odganjata nove veje, obnavljata krošnjo in rodita. Kako dolgo še? Tega ne vemo, prav tako ne poznamo njune starosti. Za debelejšega se govori, da naj bi bil star okoli **600 let**. Če vemo, da na ugodnih rastiščih in v ugodnih razmerah pravi kostanj lahko dočaka tudi 1000 let, je prav možno, da je pred njim še zajeten kos življenja.

5

Vešnerjeva jama

NMV 725 m

Geomorfološki spomenik

Nadaljujemo proti **Vešnerjevi jami** (točka 5, NMV 725 m), do katere nas pripelje kažipot. Po nekaj minutah gozdne hoje prispemo do naravne znamenitosti, oziroma geomorfološkega naravnega spomenika. Razpokani marmor in brezno odvajata vodo v 100 m oddaljeni izdatni kraški izvir, ki se po 1 km pojavi kot potok **Brunik**, levi pritok Polskave. S spustom v brezno s premerom vhoda 2x1 m pa brez jamarske opreme ne bo nič, saj je jama za tak podvig prestrma in preozka.

V deželi, tako bogati z jamami, kot je Slovenija, kjer je odkritih že več kot **8000 kraških jam**, je Vešnerjeva jama z globino 9 metrov majhna, neugledna

in komajda omembe vredna »luknja«. Pa vendar je edinstvena! Večina slovenskih jam je namreč izvotljenih v apnencu. Vešnerjeva, nastala v **marmorju**, je edina te vrste v Sloveniji!

Marmor je kamnina, ki je nastala z metamorfozo (preobrazbo) iz apnenca

in dolomita. Zaradi sestave se tudi v njem, z raztapljanjem, lahko izoblikujejo kraške jame. V Sloveniji marmor najdemo le v manjših lečah na **Pohorju** in **Kobanskem**. Zaradi lepega videza so ga uporabljali že naši predniki. Na pobočju desno od jame so vidni ostanki manjšega kamnoloma, v katerem so v preteklosti kopali marmor.

Vešnerjeva jama pa ni edinstvena zgolj zaradi nastanka v marmorju. Kljub temu, da je majhna, nudi zavetje nekaterim jamskim prebivalcem - kobilicam, pajkom in netopirjem.

Tudi zaradi tega je pomembno, da jama **ohranimo neonesnaženo in v naravnem stanju!**

6

Vešnerjeva domačija

NMV 755 m

Potovanje v pohorsko preteklost

Vrnemo se na izhodiščno cesto in po ovinkih nadaljujemo navzgor. Nad nami – kot bi naenkrat zavrteli čas za nekaj stoletij nazaj – zagledamo **Vešnerjevo domačijo** (točka 6, NMV 755 m). Stavba je kulturni spomenik državnega pomena z lastnostmi etnološkega spomenika, ki priča o načinu življenja skozi čas. Preko **200 let** stara stavba je avtentično obnovljena in si jo je v dogovoru z lastniki mogoče ogledati. Zgrajena je iz kamna in lesa, pokriva jo čopasta slamnata streha. Stanovanjski

del hiše je podkleten s tremi obokanimi kletmi. Domačija Vešner je kakovosten primer samotne domačije jugovzhodnega Pohorja, ki je skoraj povsem ohranila stavbni sestoj nekdanje **samooskrbne kmetije**. Objekti so nastajali postopoma, v prvi polovici 19. stoletja. Izjemen poudarek na domačiji je s slamo krita stanovanjska hiša s črno kuhinjo ter s pravokotno dodanim gospodarskim poslopjem (hlev, senik, kašča in preša). Celota predstavlja redko ohranjeno domačijo.

Pogled s Planice

OBČINA RAČE-FRAM

Grajski trg 14, 2327 Rače

T: +386 (0)2 609 60 10

F: +386 (0)2 609 60 18

E: info@race-fram.si

I: www.race-fram.si

Zbrala in uredila: **Polona Račič**

Založila: **Občina Rače-Fram**

Oblikovanje: **Borut Brumec, Littera**

Fotografije: **Borut Brumec in arhiv Občine Rače-Fram**

Tisk: **Evrografis d.o.o.**

Naklada: **1000 izvodov**

Marec 2013